

Izvenšolska vzgoja naše mladine

V tej številki je objavljeno pismo staršev z Opčin, ki izražajo željo, da bi dobili njihovim otroci priložnost za športno udejstvovanje. In take ali podobne želje staršev in vzgojiteljev imamo priložnost slišati vsak dan. Dejstvo je, da imamo opraviti tu s problemom splošnega in važnega značaja: kaj nuditi naši mladini v šolskih in zlasti pošolskih letih, kako dopolnjevati njeno etično vzgojo in izobrazbo ter jo pripravljati na življenje, hkrati pa jo zaposliti in obvarovati pred pohajanjem, slabimi vplivi in dolgočasjem? To ni samo naš problem, to je danes problem vseh omikanih narodov, ki so dosegli dovolj visoko življenjsko raven, da mladini ni treba več težko delati.

Dejansko je namreč problem ravno v tem. V prejšnjih časih, ko je med gospodarskimi panogami prevladovalo še kmetijstvo in so se morale naše kmetije trdo boriti za svoj obstoj, so morali otroci že v nežni mladosti, pogosto že s 5. in 6. letom pomagati pri delu, tako doma kot na polju. Tako jim ni ostajalo mnogo časa niti za šolo, kaj šele za pohajanje. Danes mladine nihče ne sili delati in ima preveč prostega časa, v katerem se dolgočasi ali pa zahaja v slabo družbo.

Takoimenovana »popoldanska šola«, katero so skušali lani uvesti, ne pomeni rešitve. To je le poskus, prevaliti na šolo naloge in odgovornost, ki bi jih morali reševati in nositi drugi.

Pravo rešitev je treba iskati v tem, da zainteresiramo našo mladino za pošteno in koristno športno in prosvetno dejavnost, kateri bo treba najti nove, privlačne oblike. To je naloga staršev in vzgojiteljev, ne le učiteljev. O tem je treba ne le razmišljati, ampak nujno tudi nekaj ukreniti, da ohranimo našo mladino duševno in telesno zdravo.

POMAGAJTE DEKLICI!

V našem uredništvu se je oglašil v sredo g. Pirjevec — Piresi, 83-upokojenec v Trstu, in nam prinesel 10.000 lir kot svoj in svoje žene prispevek k nabirki za pomoč 14-letni deklici Aniti Pizzoni iz Trsta, ki je prestala vrsto težkih operacij (trpi na fokomaliji, t. j. nenormalno razvitih udih), tako da bo lahko spet uporabljala roke. Potrebne pa so še nekare dopolnilne operacije; vendar pa je dekličina družina zelo revna, enako tudi gospa Elizabetta Bertoncetto, ki je veliko žrtvovala za malo bolnico. Potrebna je pomoč dobrih ljudi, ki bo omogočila Aniti normalno življenje.

G. Pirjevec — Piresi in njegova žena sta bila prva, ki sta nam prinesle svoj dar. Z njim začnemo nabirko človeške vzajemnosti z ubogim otrokom.

Doslej so dali še: F. J. 1000 lir; D. L. 1000 lir.

Za obstoj in razvoj slovenske manjšine

V začetku prihodnjega tedna se bosta sestala tržaški pokrajinski svet in občinski svet v Nabrežini, da si iz svoje srede izvolita predsednika oziroma župana in upravnega odbora. Gre vsekakor za dva važna dogodka v političnem in upravnem življenju na Tržaškem, ker je sestava obeh odborov bila povod in hkrati predmet dolgotrajnih in težavnih političnih razgovorov in pogajanj med vodstvi strank sredinske levice (Kršč. demokracije, Ital. socialistične stranke ter socialdemokratske stranke) in Slov. skupnostjo.

Slovenski skupnosti, ki je pristopila k razgovorom na povabilo vladnih strank, ni šlo toliko za rešitev problema občinskega odbora v Nabrežini ali pokrajinskega odbora v Trstu, temveč predvsem zato, da ugotovi, ali obstaja pri strankah sedanje vladne večine politična volja, da se končno prično reševati in urejevati manjšinska vprašanja in se začno s tem postavljati na nove, zdrave temelje odnosi med italijansko večino ter slovensko manjšino v deželi.

Nihče od predstavnikov Slov. skupnosti ni seveda bil tako naiven, da bi si predstavljal, da se bodo na teh pogajanjih mogla urediti vsa številna odprta vprašanja, ki se tičejo tako kočljivega in zapletenega področja, kot je manjšinska problematika. Ustvariti je bilo namreč treba najprej ustrežno vzdušje ter zlasti odstraniti številne ovire psihološke narave, ki so posledica cele vrste objektivnih činiteljev, katerih izvor najdemo predvsem v ostrih narodnih in političnih bojih med Italijani in Slovenci v naših krajih.

Pisec tega sestavka, ki se je udeležil skraj vseh sej zastopnikov štirih strank, mora iskreno priznati, da se je v bistvenih vprašanjih kmalu našel skupen jezik in da bi pogajanja lahko veliko bolje izpadla, če bi ne bile politične delegacije med svojim delom izpostavljene ostrim in večkrat celo pobalinskim napadom tako z desnice kot s skrajne levice, ki iz svojih majhnih strankarskih koristi nasprotujeta slehernemu političnemu stiku med sredinsko levico in Slov. skupnostjo. Desničarji (fašisti in liberalci ter Bartolijevi prijatelji v vrstah KD) označujejo vsako morebitno sodelovanje s Slovenci kot »atentat na italijanstvo Trsta«, za »popuščanje slovenskemu nacionalizmu«, za izdajstvo »liberalne in nacionalne tradicije« Trsta itd. Tržaška KPI pa je potrošila v zadnjem času mnogo denarja, da je preplavila kraške vasi z lepaki ali letaki, ki besedičijo o »mešetarjenju«, »barantanju« in celo »izdajstvu« predstavnikov Slov. skupnosti, ker so si »upali« brez nje-nega privoljenja pričeti politične razgovore s strankami sredinske levice ter skušali na njih reševati vprašanja, ki so življenjske važnosti za vse Slovence v Italiji. Dejstvo

je, da oba omenjena tabora govorita danes — iz sicer nasprotujočih si razlogov — enak jezik.

Kljub temu velikemu pritisku — naj še omenimo, da je republikanska stranka zagrozila, da zaradi sporazuma s Slovenci »tegne izstopiti iz sredinske leve koalicije« — vsebuje politični sporazum, ki je bil dosežen ob zaključku pogajanj, važne obveze prav glede manjšinske problematike in tvori tako trdno osnovo za bodoče skupno politično delo.

Štiri politične skupine so se predvsem obvezale, da bodo proučile — tudi s pomočjo posebnih komisij — najnujnejša manjšinska vprašanja, sestavile konkretne predloge za njihovo ureditev ter jih nato zagovarjale na pristojnih mestih. Stranke sredinske levice in Slov. skupnost dalje poudarjajo, da je zaščita pravic in koristi slovenske manjšine dolžnost, ki izhaja iz določil ustave in mednarodnih sporazumov ter listin, ki jih je podpisala osrednja vlada. Ena glavnih programskih točk političnega sporazuma je tudi tista, ki ugotavlja, kako se štiri politične skupine strinjajo, da je treba zaščititi narodnostni značaj naselij, kar izključuje umetno spreminjanje njihove narodne sestave; to se je doslej dogajalo zlasti z zgradnjo velikih naselij za istrske prebežnike.

V posebnem pismu, ki so si ga izmenjale Slov. skupnost in stranke sredinske levice, je poudarjeno, da se stranke strinjajo, da bodo med drugim proučile vprašanje uporabe slovenskega jezika v odnosih z vsemi oblastmi, vprašanje toponomastike, namestitve slovenskega uradništva, dodeljevanja prispevkov iz javnih skladov slovenskim kulturnim, športnim in dobrodelnim ustanovam, predoosnovnega, osnovnega in srednjega šolstva. Za vsa našeta vprašanja se stranke obvezujejo, da bodo formulirale ustrezne rešitve in jih nato zagovarjale na pristojnih mestih.

O manjšinskih problemih je dalje govora v upravnem programu tržaške pokrajine, ki tudi predvideva več konkretnih obvez.

Že iz tega, kar smo s skupimi besedami navedli, moremo mirno trditi, da je rezultat pogajanj pozitiven, vsekakor pa predstavlja prvi resnejši poskus urejevanja manjšinskih problemov. Mislimo, da je Slov. skupnost politično modro ravnala, ko je sprejela dialog s strankami leve sredine in se kljub močnemu nasprotnemu pritisku ni pustila izključiti iz sedanje politične stvarnosti v naših krajih in v državi. S svojo odločitvijo je močno podkrepila tiste sile, ki v okviru sredinske levice kažejo razumevanje za naše probleme in tudi voljo, da se ti problemi pravično uredijo.

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

◊ NEDELJA, 7. februarja, ob: 8.30 Poslušali boste. Od nedelje do nedelje na našem valu; 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 O vincu zapojmo!; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Winnetou«, roman; Karla Maya, za radio dramatisiral Jožko Lukeš. Peti del. Igra Radijski oder; 12.00 Nabožne pesmi; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Odmevi tedna v naši deželi; 15.00 Znani pevci: Fred Bongusto; 15.30 »Lov na whisky«, radijska detektivska igra; Rodericka Wilkinsona, prevedel Martin Jevnikar. Igra RO, režira Stana Kopitar; 18.30 Glasba s filmskih trakov; 20.30 Iz slovenske folklorne: Lelja Rehar: »Oženi se, oženi se, muj sin«; 21.00 Vabilo na ples; 22.10 Klasična simfonija.

◊ PONEDELJEK, 8. februarja, ob: 12.15 Iz slovenske folklorne: Lelja Rehar »Oženi se, oženi se, muj sin«; 17.30 Širimo ozorja: »Slovenski študent v preteklih časih«, Napisal Rado Bednarik; 18.30 Koncertisti naše dežele; 19.15 Plošče za vas; 17. quiz oddaja; 20.35 Lucijan Marija Škerjanc: Sonetni Venec, kantata v treh delih za soliste in orkester; ◊ TOREK, 9. februarja, ob: 11.45 Glasbeno potovanje po Evropi; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 17.20 Italijanščina po radiu; 18.30 Sodobna simfonična glasba; 19.15 Radijska univerza: Tone Penko: Kraška flora: »Celadasta kukavica«; 20.35 Kulturni odmevi - dejstva in ljudje v deželi; 22.00 Slovenske novele 19. stoletja: Josip Vošnjak: »Pepita«; 22.25 Solistični instrumenti v času od 17. do 19. stoletja.

◊ SREDA, 10. februarja, ob: 11.35 Radio za šole (za I. stopnjo ljudskih šol); 12.15 Brali smo za vas; 13.30 Prijetna srečanja, izbor motivov in izvajanec; 17.25 Radio za šole (za I. stopnjo ljudskih šol); 18.30 Skladatelj v očeh njihovih sodobnikov. pripravil Dušan Pertot; 19.15 Higiena in zdravje. pripravil dr. Rafko Dolhar; 20.35 Simfonični koncert orkestra gledališča »Verdi«, Vodi Francesco Mander. Sodeluje klarinetist Giorgio Brezigar.

◊ CETRTEK, 11. februarja, ob: 11.45 Italijanski orkestri in pevci; 12.15 Za smeh in dobro voljo. Be sedilo; Danilo Lovrečič; 17.20 Italijanščina po radiu; 17.35 Iz albuma lahke glasbe, pripravila Susy Rim; 18.30 Glasbena oddaja za mladino, pripravil Dušan Jakomin; 19.15 Poglavlja iz zgodovine slovenske književnosti: Vinko Beličič: »Prešernova resnagacija ob Juliji«; 20.35 »Hudobni človek«, radijska suita v desetih slikah, Stefana Landija, prevedel Martin Jevnikar. Igra RO, režira Stana Kopitar; 21.30 Alojzij Mav: Pastoralna maša za zbor in orkester. Orkester in cerkveni pevski zbor iz Skednje vodi Dušan Jakomin; 22.50 Sodobna italijanska glasba..

◊ PETEK, 12. februarja, ob: 11.35 Radio za šole (za II stopnjo ljudskih šol); 12.15 Pomenek s poslušavkami; 17.25 Radio za šole (za II. stopnjo ljudskih šol); 18.30 Jugoslovanski solisti; 19.15 Odporiško gibanje: italijanskem pripovedništvu: Giorgio Pullini: »Rezistenca kot moralno izkustvo«; 20.35 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe. V odmoru (približno ob 21.30) Socialne vede.

◊ SOBOTA, 13. februarja, ob: 11.45 Mali ansambli; 12.15 Kulturni odmevi: dejstva in ljudje v deželi; 15.00 »Volan«. Oddaja za avtomobiliste; 15.30 Pa norama tujih simfoničnih orkestrrov; 17.00 Pevski zbori Furlanije - Julijske krajine; 17.30 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše. Pripravila Krasulja Simoniti; 19.00 Slovenski moderni samospevi; 19.15 Družinski obzornik. Urednik Ivan Theuerschuh; 20.35 Teden v Italiji; 20.45 Zbor »Emil Adamič«, vodi Jože Gregorc; 21.00 Za smeh in dobro voljo. Besedilo: Danilo Lovrečič; 21.30 Vabilo na ples.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 7. februarja, nedelja: Ksenija, Neda
- 8. februarja, ponedeljek: Janez, Vanek
- 9. februarja, torek: Polona, Apolonija
- 10. februarja, sreda: Dušan, Dušanka
- 11. februarja, četrtek: Rado, Zvezdana
- 12. februarja, petek: Damijan, Cvetka
- 13. februarja, sobota: Katarina, Katja

Izdajatelj: »Novi list« d. z. o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ulica Sv. Frančiška 20 - telefon 29-477

Politični obiski

Angleška kraljica Elizabeta je odpotovala s svojim možem na večdnevni obisk v Etiropijo. To je prvi angleški državni obisk v Addis Abebi in je nekako povračilo njegovega obiska v Londonu leta 1964.

Iz Abesinije bo šel kraljevi par na obisk v Sudan, od tam pa na šesttedensko potovanje v Indijo, Pakistan, Malaysijo in v Avstralijo. Obisk je namenjen predvsem poglobitvi gospodarskih stikov z državami nekdanje britanske svetovne skupnosti. Skoro na tiho je potekel drugi važni obisk v prejšnjem tednu, in sicer sovjetskih prvakov Brežnjeva in Podgornya v Budimpešti. V razgovorih z ministrskim predsednikom Kadarjem sta tega baje snubila, naj bi posredoval med Sovjetsko zvezo in Kitajsko. Kadar namreč velja za enega redkih zapadnih komunističnih vodij, katerega niso kitajski listi še napadli.

V Beogradu se je mudil v začetku tedna na uradnem obisku predsednik grške vlade Papandreu. Razgovori so se tikali prijateljskih odnosov med obema državama. Stam-

boič in Papandreu sta tudi poudarjala enako politiko glede Cipra in potrebo utrditve političnega trikotnika: Jugoslavija - Grčija - Bolgarija. Jugoslovanski tajnik za zunanje zadeve Popović bo pa prihodnji teden uradno obiskal severno-afriške države Maroko, Tunis in Alžir. Ta mesec se je torej pričel z živahno diplomatsko delavnostjo.

NOVA EPIDEMIJA

Svetovna zdravstvena organizacija je izdala poročilo o nalezljivi gripi, ki se je za zdaj razširila v Sovjetski zvezi, Vzhodni Nemčiji in deloma v Združenih državah. Poročilo pravi, da je povzročil influenco bacil A-2, isti kot pred leti »azijsko«. Najbolj prizadet je Leningrad in za njim Moskva, kjer je ukazala zdravstvena oblast, naj nosijo uslužbenci v tovarnah in prodajalnah posebne kosmiče na nosu, da se ubranijo bacilom.

Mednarodna zdravstvena organizacija ugotavlja tudi, da letošnja gripa ni preveč nevarna in da je vsak poplah nepotreben, posebno še, ker razpolagamo z uspešnim cepivom proti tej bolezni.

Novice po svetu

Fidel Castro je začel izvajati čistko med visokimi funkcionarji svojega režima, ki so naklonjeni Sovjetski zvezi. Enega najvidnejših, bivšega podministra za oborožene sile Ordoquija, bo postavil celo pred sodišče. Castro se namreč vedno bolj nagiba na stran komunistične Kitajske.

Ameriški črnski voditelj Martin Luther King, ki je dobil lani Nobelovo nagrado za mir, sedi od ponedeljka v mestnem zaporu v Selmi v Alabami. Aretirali so ga skupaj z nad 250 črnici, ker so manifestirali za volilno pravico črncev. Obdožili so jih »nezakonite demonstracije«. Nekateri so plačali kavcijo, nakar so jih izpustili, King pa je odklonil plačilo kavcije, ker smatra aretacijo za nezakonito.

PRVA SEJA POKRAJINSKEGA SVETA V TRSTU

Prva seja novoizvoljenega pokrajinskega sveta bo v torek, 9. t. m. Na dnevnem redu je izvolitev predsednika in odbora. Kandidat za predsedniško mesto je dr. Savona (KD), odbor pa bodo sestavljali demokrati, stjani in socialdemokrati. Predstavnik Slov. skupnosti in socialistov bosta odbor podpirala od zunaj. V tem smislu je bil namreč dosežen sporazum med strankami sredinske levice in Slov. skupnostjo.

Za obstoj in razvoj slovenske manjšine

(Nadaljevanje s 1. stran)

Doseženi sporazumi prav gotovo ne bodo čez noč rešili vseh vprašanj, vendar pomenijo važen premik na bolje. Od Slov. skupnosti, od njene organizacijske moči, od sposobnosti njenih kadrov in od pomoči in razumevanja, ki jo bo ta politična grupacija uživala med našim ljudstvom, bo v odločilni meri odvisno, če se bo dosegel glavni cilj našega političnega boja, ki je in ostane zagotovitev obstoja in demokratičnega razvoja Slovencev v Italiji.

DRAGO LEGISA

NAGRAJENCI ZA MIR

Skupina švedskih parlamentarcev je predložila U Thanta, glavnega tajnika ONU, kot kandidata za Nobelovo mirovno nagrado v letu 1965. Zanj se je izreklo tudi več drugih svetovnih veljakov.

Lanski mirovni nagrajenec Luther King, črnski voditelj v Združenih državah, je že učakal bridke dneve, čeprav ga ves svet slavi kot prvega pobornika za mir med narodi. V nedeljo je bil King aretiran, ko je v mestu Selma, v državi Alabama, vodil mirno demonstracijo za volilno pravico črncom. Oblasti v tisti zvezni državi namreč zahtevajo od temnopoltih državljanov poseben izpit iz državlanskega prava, predno jih vpíšejo v volilne sezname. Mirovni nagrajenec, ki je moral prestatiti nekaj ur zapora, je poslal poziv predsedniku Johnsonu, naj neha plemenska mržnja, sicer ne bo miru na svetu.

STRUPENA ZEL

Letos 8. maja bo potekel zadnji pravni rok, ko se smejo vlagati tožbe proti hitlerjanskim krvnikom, ki so si zlasti v taboriščih smrti okrvavili roke z milijoni nedolžnih žrtev. Po omenjenem dnevu bodo smeli vsi ne obsojeni zločinci zlesti iz svojih skrivališč in se jim ne bo smel skriviti niti las.

Takih zločincev je pa po izjavi hessenskega državnega pravdnika Fritza Bauerja še na tisoče. Potrebni bi bilo še vsaj deset let, da bi se ta strupena zel izruvala iz človeške sredine. Sam Bauer je povedal, da se skriva Hitlerjev določitelj naslednik Martin Bormann v južnoameriški republiki pri tamkajšnjem diktatorju generalu Stroessnerju. Pod njegovim varstvom živi še nekaj stotin drugih nacističnih veljakov. Državni pravdnik je tudi dodal, da točno pozna naslov in telefonsko številko nacističnega rablja Schumanna v Ghani.

ZASTARELI BANKOVCI

Opozarjamo naše bravce, da bodo z dnem 30. junija vzeti iz prometa stari bankovci po 500 lir. Po tem dnevu bo še dana možnost njihov zamenjave na državni Italijanski banki do 31. decembra letošnjega leta. Po tem dnevu pa bodo ob vso veljavo.

Sovjeti v ofenzivi v južnovzhodni Aziji?

Sovjetsko naznanilo, da bo predsednik sovjetske vlade Kosigin prihodnje dni obiskal severnovietnamsko prestolnico Hanoj, je udarilo kot bomba v mednarodne diplomatske kroge. Vsi se sprašujejo, kaj naj to pomeni. Severni Vietnam je veljal doslej za izključen protektorat Mao-Tse-Tungove Kitajske. Kaj torej išče Kosigin tam? Po mnenju zahodnih in zlasti ameriških diplomatov namerava Sovjetska zveza ponovno osvojiti izgubljene politične pozicije tako v Severnem Vietnamu kot v ostali južnovzhodni Aziji in čimbolj omejiti vpliv Kitajske. To bo nedvomno privedlo do nove sovjetsko-kitajske napetosti.

Neko poročilo, ki ga je objavila podkomisija za zunanje zadeve v ameriški poslanski zbornici, pravi, da se je v Kremlju že spet vnel boj za oblast.

Ministri Skupnega evropskega trga so na sestanku v Bruslju sklenili, da je treba pripraviti načrt za pridružitve Avstrije Skupnemu trgu. Pogajanja z Avstrijo o pridružitvi se bodo začela marca.

Bela hiša je naznanila, da so v teku razgovori s sovjetskim veleposlanikom Dobrininom glede povabila sovjetskim voditeljem, naj obiščejo Združene države. Vabilo je bilo vsebovano v Johnsonovi poslanici o »stanju Zveze« z dne 4. januarja. Prvotno se je zdelo, da se Rusi ne zmenijo zanj.

Plsma uredništvu

Spoštovano uredništvo,

dovolite, da v vašem cenjenem listu izrazim svojo nevoljo nad dejstvom, da je postala tudi tržaška obala parkišče. Ze nekaj mesecev opažam, da so začeli parkirati avtomobilisti svoja vozila tudi tik na obali in ob gotovih urah je že velik del sprehajališča prekrita z avtomobili. Ali obstaja v tem pogledu kakšen odlok oblasti, ki to dovoljuje? To se mi zdi zelo čudno, ker obala bi morala ostati po mojem mnenju prosta, na razpolago sprehajalci in otrokom. To pa je nujno tudi iz varnostnih razlogov. Kako naj se počutijo varne matere, otroci in mi, stari upokojenci, sredi vozečih avtomobilov, kajti jasno je, da morajo vozači spraviti vozila tja in spet nazaj na cesto, in nekaj desetih takih »premikov« povzročajo že precej prometa in predstavlja določeno nevarnost.

Z estetskega stališča pa tudi ni lepo, da je mesto odrezano od edinega koščka morja, do katerega ni daleč, z dolgimi vrstami avtomobilov. Povsod drugje bi skrbno varovali tako sprehajališče in priložnost, kjer se je možno naužiti nekoliko svežega morskega zraka — in ta možnost je toliko bolj dragocena, ker je znano, da je Trst skoraj brez parkov, če izvzamemo klavarno majhen »Giardin pubblico«. Tržačanom pa dozdnevno ni nič mar, kaj se dogaja z njihovo obalo — vsekakor se zato ne zmenijo mestne oblasti. Nekdo pa bi le moral napraviti red. Ali pa lahko počenajajo avtomobilisti res, kar hočejo?

Upokojenec

Cenjeno uredništvo,

zakaj vaš list ne objavlja filmskih ocen?

Bravec

Predvsem zato ne, ker izhaja N. 1. tedensko, kar pomeni, da bi s svojimi filmskimi ocenami ne mogli sproti slediti filmskemu sporedu. Filmi, o katerih bi prinesli oceno, takrat verjetno že ne bi bili več na sporedu, ker jih, kot znano, menja-jo vsakih par dni, zlasti če so res kvalitetni, ker se tržaška filmska publika ravno ne odlikuje po dobrem okusu. Tudi to je dobro znano.

Ameriška vlada je zanimala, da bi bilo severnovietnamsko obalno topništvo potopilo eno od ameriških vojnih ladij, ki so bombardirale postojanke Vietkonga na obali Severnega Vietnama.

Nekdanji Hitlerjev namestnik Rudolf Hess, ki je še vedno zaprt v zavezniški ječi v Spandau pri Berlinu (po obsodbi na do smrtno ječo v Nürnbergu), je končno prelomil svoj popolni molk in bojkotiranje sveta ter zaprosil za razgovor s svojim zagovornikom, »da bi napravil testament«.

Indijska vlada je uvedla hinduiščino kot skupni uradni jezik za vso Indijo, v kateri se govori okrog 800 jezikov in narečij. To je povzročilo hude polemike in ponekod tudi silovito reakcijo v obliki demonstracij itd. V državi Madras je napravil neki 24 letni državni uradnik zaradi tega samomor. Najhujše se čutijo prizadeti Dravidi, ki jih je nad sto milijonov in ki prebivajo v južni Indiji. Njihovi jeziki so čisto drugačni od hinduiščine, ki izvira iz sanskrita.

V Mehiki je prišlo v nedeljo do strašne nesreče, ko so se v nesmiselni gneči srečali gledavci, ki so hoteli z nekega koncerta popevk na stadionu v Gvadalahari, z drugimi, ki so istočasno rinili k drugi predstavi. Dvajset mrtvih, po večini mladine od 13. do 15. leta, in na stotine ranjenih.

Predsednik Johnson si je že opomogel od svoje boleznj dihal. Te dni pa je moral ostati v posetlji zunanji minister Dean Rusk, zaradi influence, ki jo je dobil v Londonu, kamor se je podal na Churchillov pogreb.

V Laosu je prišlo do poskusa državnega udara s strani neke skupine častnikov, toda poročajo, da je prišlo do pogajanj in da vlada Suvana Fume spet »nadzoruje položaj«.

V sredo pa so se spet vneli hudi boji med različnimi oboroženimi skupinami.

Med Egiptom in zahodnonemško vlado je prišlo do napetih odnosov, ker je egiptovska vlada povabila na obisk vzhodnonemškega komunističnega predsednika Ulbrichta. Če bo Nasser uradno priznal vzhodnonemško vlado, bo Bonn pretrgal odnose. Arabci tudi zamerijo Zahodni Nemčiji, da pomaga Izraelcem in jim prodaja orožje, da bi se lahko obranili arabskega napada. Pozvala je tudi nazaj v domovino nemške znanstvenike, ki so pripravljali rakete za Nasserja.

ČESTITAMO!

Našemu prijatelju dr. Milanu Starcu in njegovi ženi gospe Nadji se je rodila hčerkica Tanjica, ki je prišla delat družbo Petru, Alenki in Ivotu. Čestitamo!

—0—

Hčerkica — prvi otrok — je razveselila tudi družino Franca Mlajača pri Sv. Ivanu v Trstu. Čestitamo.

ITALIJANSKA AKADEMIJA ODLIKOVALA DVA SLOVENSKA SLIKARJA

Akademija risarske umetnosti v Firencah, najstarejša umetnostna akademija na svetu, je ob svoji 400-letnici izbrala za svoja nova člana tudi slovenska slikarja Božidarja Jakaca in Franceta Miheliča iz Ljubljane.

Te dni sta dobila v zvezi s tem pismo italijanskega veleposlaništva s čestitkami ter diplomami nove časti. Priznanje je zaradi slovesa te akademije tem večje.

»Accademia delle arti di disegno« v Firencah je bila ustanovljena leta 1563. Razvila se je iz še starejše Družbe svetega Luke iz leta 1339. Prva akademika nove ustanove sta bila veliki Michelangelo in Medicejec knez Cosimo I. V to pomembno akademijo v Firencah, ki je bila hkrati tudi prva šola za anatomijo, so sprejemali samo najodličnejše umetnike. Tako so se z leti znašli med člani Tizian, Caracci, Vasari, Palladio, Tintoretto, Giambologna, David, Ingres, Overbeck, Thorwaldsen in drugi mojstri zvenceh imen. Še danes je v statutih akademije zapisano, da volijo častne akademike izmed najbolj znamenitih italijanskih in tujih umetnikov, ki so bistveno prispevali k utemeljitvi risarske umetnosti na svetu.

Slovenska umetnika Jakac in Mihelič sta se znašla tako v dobri družbi.

DOBILI BOMO BARVNO TELEVIZIJO

Enotni sistem televizije v barvah bi bilo mogoče ustanoviti za vso Evropo, zahodno in vzhodno, do leta 1967. Do tega prepričanja so prišli evropski strokovnjaki, ki zbirajo te dni v Parizu. Iz krogov udeležencev te konference strokovnjakov se izve, da postaja izbira sistema tudi politično vprašanje. Francija poskuša namreč po svojih diplomatskih zastopnikih pridobiti za svoj sistem podporo dežel vzhodnega bloka. Za svoj sistem pa Francija doslej še ni našla nobenega drugega evropskega pristaša.

Dokončno bodo sklepali o tem, če naj v Evropi uvedejo sistem, kot je že v veljavi v Združenih državah in na Japonskem, ali francosko odnosno nemško varianto tega sistema, v aprilu na Dunaju na konferenci posvetovalnega gremija že sto let obstoječega Svetovnega telekomunikacijskega združenja. Za primerjavo omenjenih treh variant pripravljajo strokovnjaki, ki so prišli v Pariz iz raznih evropskih držav, za dunajsko zborovanje v aprilu obsežno poročilo. Od vzhodnega bloka se pariškega zborovanja udeležujejo strokovnjaki iz Sovjetske zveze, Poljske, Češkoslovaške, Madžarske in Vzhodne Nemčije.

IZ JECE PO NAGRADO

Literarno nagrado »Deux Magots«, imenovano po sloviti kavarni v St. Germainu des Prés, so podelili francoskemu arhitektu Fernandu Pouillenu za njegov prvi roman.

O Fernandu Pouillenu so v vsej Franciji pisali in govorili leta 1963 v zvezi z zadevo »Point du Jour«, to je z gradnjo stanovanjskih hiš v pariški okolici, pri kateri je prišlo do primanjkljaja desetih milijonov frankov. V kazenskem procesu pred poldrugim letom je sodišče obsodilo Pouillena, ki so ga prej imeli za najbolj genialnega arhitekta, nato pa za »najbolj pastolovskega gospodarstvenika«, na štiri leta prisilnega dela. Vendar so ga predčasno izpustili.

Tržaškega

Pri deželnem odborniku za programiranje

Sprejem slovenske delegacije

Deželni odbornik za gospodarsko programiranje Cocianni je v sredo, 3. t. m., sprejel posebno odposlanstvo slovenskih izvedencev za posamezna gospodarska področja, za urbanistiko in družbena vprašanja, kar vse spada v okvir gospodarskega programiranja. Odposlanstvo, ki ga je vodil deželni svetovalec Slov. skupnosti dr. Jože Škerk, so sestavljali: dr. Drago Gantar, inženir arhitekt Dario Jagodić, inženir Janko Košir, dr. Stanko Soban, dr. Egidij Vršaj, industrialec Ivo Prinčič, stavbenik Remigij Koršič in Ciril Terpin.

Odbornik Cocianni je izrazil zadovoljstvo, da se je mogel sestati s slovenskim odposlanstvom, in izrazil željo, da bi tudi slovenska manjšina po svojih predstavnikih in izvedencih neposredno sodelovala pri polaganju temeljev gospodarskemu programiranju, ker bo to živo zarezalo tudi v življenje slovenske skupnosti v Italiji. V tej zvezi je odbornik omenil, kako je deželni svet pred kratkim s posebnim zakonskim členom določil, da bodo deželni organi zaslišali mnenje slovenskih izvedencev vselej, kadar bodo v okviru gospodarskega programiranja obravnavali vprašanja, pri katerih so neposredno prizadeti Slovenci.

V imenu odposlanstva se je dr. Škerk zahvalil za povabilo na sestanek in izrazil pripravljenost Slov. skupnosti za sodelovanje pri obravnavanju tako važnega problema, kot je programiranje. Izjavil je tudi da bo Slov. skupnost po svojih izvedencih izdelala konkretne predloge za rešitev raznih vprašanj, ki se tičejo vsega ozemlja, na katerem prebiva slovenska manjšina, tudi

za Kanalsko dolino in Beneško Slovenijo, saj je ta v gospodarskem in splošno družbenem pogledu najbolj zaostala in zapuščena.

Odbornik Cocianni je nato obrazložil glavne smernice gospodarskega programiranja in dal izčrpna pojasnila na številna vprašanja, ki so mu jih zastavili prisotni delegati.

Na sprejemu, ki je trajal skoraj tri ure, so delegati dobili vtis, da pristojni deželni organi kažejo razumevanje za vprašanja, ki od blizu zanimajo našo manjšino in ki spadajo v območje snujočega se programiranja. Mislimo, da ne povemo nič novega, če napišemo, da je tudi to prvo srečanje med precej široko slovensko delegacijo in članom deželne vlade posledica sporazuma, ki so ga pred kratkim sklenile tržaške stranke leve sredine in Slov. skupnost. Upamo, da se začne doba konstruktivnega in lojalnega sodelovanja, kar je v interesu vsega prebivalstva v deželi in v interesu mirnega sožitja med obema narodnostima.

OB GOSPODARSKI KONFERENCI

Med glavne pobude za proučevanje stanja, v katerem se nahaja gospodarstvo na Tržaškem, prav gotovo spada posebna konferenca, ki je bila pred dnevi v našem mestu. Izčrpno poročilo je imel univerzitetni profesor F. Forte s torinske univerze, kateremu je sledila razprava, ki so se je udeležili predstavniki vseh gospodarskih in podobnih ustanov.

Na tem mestu zaradi pomanjkanja prostora omenjamo le intervenciji tajnika Kmečke zveze Lucijana Volka in zastopnika Slov. gospodarskega združenja dr. Škrlija, ki sta opozorila in osvetlila določena vprašanja, ki pobjže zadevajo naše ljudstvo. Zanimiva so bila zlasti izvajanja L. Volka, kajti iz njih je jasno razvidno sedanje stanje kmetijstva v naši pokrajini. Tajnik KZ je poudaril, da od te gospodarske panoge prihajata na Tržaškem v poštev predvsem živinoreja in vinogradništvo, ki pa oba nazadujeta. Medtem ko je bilo leta 1955 še 4608 glav goveje živine, jih je v letu 1963 bilo le 3250, čeprav je država vložila precejšnje zneske za napredek živinoreje. Pridelek grozdja znaša okrog 80.000 stotov ali 50.000 hl vina. Tudi vinogradništvo nazaduje, ker so obdelovalni stroški previsoki. Določen napredek pa izkazuje cvetličarstvo.

Rešitev problema kmetijstva zahteva g'obljo proučitev in je vsekakor področje, ki ga v okviru deželnega programiranja ne smemo zanemarjati, je poudaril govornik.

Dr. Škrli je v imenu SGZ poudaril tri misli: Trstu je treba zagotoviti, da ohrani svojo posredniško vlogo v trgovini, v našem mestu naj se ustanovi izhodiščno središče za izdelke, ki se proizvajajo v deželi in so že osvojili tuja tržišča, dalje naj se še okrepi obmejni promet. Izvajanja obeh govornikov so vzbudila precejšnje zanimanje.

Dne 11. februarja 1965 ob 9. uri bo v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu, Ul. Petronio 4, REDNI LETNI OBCNI ZBOR SINDIKATA SLOVENSKE SOLE V TRSTU.

Dnevni red:

Otvoritev; Izvolitev predsedstva občnega zbora; Branje zapisnika lanskega občnega zbora; Poročila: tajništva, referentov, blagajnika, nadzornega odbora, in razsodišča; Razprava in sprejem poročil; Razrešnica; Volitve novega odbora; Predlogi; Razno.

Vsi, ki žele predložiti kak predlog, naj ga pisмено predložijo odboru Sindikata Slovenske Sole, Ul. F. Filzi, 8 I., do 10. februarja.

ODBOR

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Predstavi v Kulturnem domu
V SOBOTO, 6. FEBRUARJA, OB 20.30

VEČER SLOVENSKE SODOBNE DRAMATIKE

Primož Kozak
DIALOGI
Igor Torkar
STUDENTSKA SOBA
Saša Vuga
BERNARDEK

—0—

V NEDELJO, 7. FEBRUARJA, OB 16. URI

Angelo Beolco — Ruzante

LA MOSCHETA

ALI KOMEDIJA O FINEM GOVORJENJU
ZADNJIČ! • GLOBOKO ZNIŽANE CENE!

Beneška Slovenija

Cedad:

NEPOSTENO DELO

Velike poneverbe, o katerih se stalno bere v dnevnem časopisju, vplivajo menda tudi na manjše nepoštenjakoviče. Tako kaže slučaj, ki se je pripetil pri »Banca popolare« v Cedadu. Prišlo je namreč na dan, da je neki uradnik tistega denarnega zavoda poneveril 15 milijonov lir. Z napačnim vpisovanjem dohodkov in stroškov, si je v nekaj letih prilastil lep kupček milijonov. Nepošteni uradnik je krivdo priznal in se bo moral zagovarjati pred sodnijo.

Niti ne bi omenjali tega žalostnega slučaja, če ne bi slišali, kako tudi po naših vaseh zgublajo zaupanje v javne ustanove pričo takih dogodkov.

Fojda:

NEVARNOST POPLAV

Letošnje zimsko vreme se nekam čudno vrti. Za slabim, res zimskim vremenom, zasede par lepih dni, potem smo pa spet pri starem. Stari očanci pravijo, da je letošnja zima podobna tisti pred tridesetimi leti, menda leta 1936. Takrat se je tudi vreme stalno menjavalo. Vendar je prevladoval sneg po gorah, v dolinah je pa neprestano deževalo. Prejšnji teden smo imeli tudi v našem okraju prav dovolj dežja. Hudourniki Malina in Grivo ali Brjeh sta že nevarno narastla in ponekod tudi prestopila bregove. Bolj v dolini so pa hudourniki poplavlili že več hektarov zemlje.

Opaza se, da je še vedno prcmrajna skrb javne uprave za ureditve naših hudournikov. Ob vsakem nallivu, če le traja dva dni, pa smo že v nevarnosti, da nam poplava odnese še tisto malo dobre zemlje, kolikor je imamo.

SEJA NOVEGA OBČINSKEGA SVETA

V ponedeljek, 8. t. m., se bo ob 18. uri sestel v Nabrežini novi občinski svet. Dnevni red predvideva potrditev izvolitev vseh 20 svetovalcev, izvolitev novega župana in občinskega odbora. Po sporazumu med strankami sredinske levice in Slov. skupnostjo bi moral za novega župana biti izvoljen svetovalec Slov. skupnosti D. Legiša. Upravni odbor pa bi sestavljali predstavniki demokrščanske in socialdemokratske stranke ter Slov. skupnosti. Socialisti pa bodo odbor podpirali od zunaj. V opoziciji bi morali tako ostati komunisti in predstavnik liberalcev.

NOVA IZDAJA MLADINSKIH KNJIŽIC

V drugi izdaji sta izšli stanovski knjižici: **Kdo nam bo povedal resnico** — za doraščajoče fante in **Da boš vedela odgovor** — za doraščajoča dekleta. Te knjižice so primerne za 13-14 let starosti. Cena 150 lir. Koristno branje za mladino je na razpolago v knjigarnah v Trstu in Gorici ter v upravi KNJIŽIC v Marijanišču na Opčinah. Priporočamo!

SLOVENSKO ROMANJE V SVETO DEŽELO

Tržaški, goriški in koroški duhovniki pripravljajo slovensko romanje v Sveto deželo. Fotovanje z letalom se vrši od 21. — 31. avgusta. Vpisovanje pri g. Zorku v Rojanu in v Marijanišču na Opčinah. Čas za prijavo do 15. februarja.

KOROŠKI OKTET V GORICI

V nedeljo popoldne se je nudil goriškim Slovincem res umetniški užitek ob nastopu Koroškega okteta iz Ljubljane v Prosvetni dvorani na Korzu. »Koroški« se pa imenuje zato, ker se je začel v Ravnah na Koroškem pred petimi leti.

Izvežbani člani okteta, ki pa niso poklicni umetniki, so razvili bogat, deloma izvirni in umetniško zahteven program. V prvem delu latinskih in italijanskih skladb je poslušavce presenetila Gallusova »Quam pulchra«, kjer so se ubrano prelivali glasovi dveh kvartetov. Drugo skupino so sestavljale domače skladbe in komitske pesmi. Med prvimi smo poslušali izvirne priredbe dirigenta Cirila Krpača, ki je moral tudi sam uskočiti med pevce. V naslednjih, raskih skladbah, so se odlikovali spodnji glasovi, pri tenorjih se je pokazalo, da nekotiko preveč izstopajo. Pri »Večerni ave« je bil nastavek za malenkost pogrešen, kar pa gre na račun zatohle in premajhne dvorane. Vsi solisti so pokazali tudi čudovito tehnično izvežbanost, ki se je pri celotnem oktetu proti koncu vedno bolj stopnjevala, tako pri makedonskih pesmih, pri šaljivi »Ančki« in Simonitijevih dalmatinskih.

Ob zaključku, po osemnajstih pesmih, je moral oktet na zahtevo burnega aplavza dodati še tri. Seveda, Vodopivčeve »Zabe«, podane na nekričav in poseben način so kar vžgale goriške poslušavce. Aplavzi in cvetje je dokazalo pevcem, kako so jim goriški Slovenci hvaležni za tak kulturni užitek. Zbor, ki odhaja na turnejo v Zapadno Nemčijo, na Holandsko in v Belgijo, želimo dosti uspehov in ponovnega srečanja pri nas.

RAZSTAVA GORISKE KNJIZNICE

Izredno dobro so uspeli razstave moderne italijanske knjige, katere je priredila goriška državna knjižnica v zvezi s knjižnicami v glavnih središčih Slovenije. Iz Nove Gorice in iz Novega mesta so jo prenesli v Maribor, kjer je doživela izreden uspen.

Včeraj so knjižno razstavo prepeljali v Koper, kjer bo odprta od petka dalje, ko se bo pričel tudi IV. tečaj za italijanski jezik in kulturo. K razstavi in tečaju bo odposlalo goriško županstvo svoje posebne zastopnike.

NOV STOLPNIK

Novi goriški stolpnik na vogalu ulice Mazzini, nasproti mestne palače, bo morda že letos zasenčil ostalih enajst stolpnikov, če se ne bo vmes kaj zataknilo, kot se je že dvakrat, preden je županstvo odobrilo stavbni načrt podjetja Caselgrandi.

Prvotni načrt je predvideval donebnik z osemnajstimi nadstropji. Po novem zasnutku pa bo to velikanska dvokrilna palača s stolpnikom, ki bo imel trinajst nadstropij in bo stala tako, da ne bo zakrivala pogleda na mestno palačo. V pritličju bo zgrajena galerija, ki bo vezala ulico Mazzini z ulico Roma, v spodnjih prostorih se bodo nahajale velike avtomobilske garaže. Stroški za stavbo so preračunani na pol milijarde lir. Dela se pa bodo začela že to pomlad.

Podjetje Caselgrandi ima v delu še več drugih hiš v raznih mestnih okrajih. Gradnja te velike stavbe bo tudi nekoliko odpomogla brezposelnosti stavbinskih delavcev.

SOLSKI ŠPORT

V petek, soboto in nedeljo so se odigrale v Cortini d'Ampezzo študentovske smučarske tekme. Vršile so se pod pokroviteljstvom prosvetnega ministrstva, udeležili so se jih pa od šolskih skrbništev izbrani smučarji in smučarke srednjih šol iz Treh Benečij.

Vsako šolsko skrbništvo je poslalo po 10 najboljših športnikov. Slovenske srednje šole je zastopala Leban Maja z učiteljskega, in sicer v ženskem slalomu na tri kilometre. Drugi naš dijak na tekmi v moškem slalomu je bil pa Kraner Marijan, ki obiskuje slovenski licej. Goriške tekmovalce je spremljal tudi profesor Kraner, ki si zelo prizadeva za zimski šport med slovenskimi dijaki.

Pevma:

NOVA FARA

Okrožje župnije v Pevmi je nekoč obsegalo ozemlje do Soče in do Grojnice proti podgorški strani. Po novem bo pa precej skrženo, ker se je ustanovila nova fara s središčem nad pevmskim mostom. Pod njo bo spadalo novo naselje med mestom in Grojno, proti Pevmi vse hiše do nekdanje gostilne »pri Kati«. Segala bo pa tudi preko Soče, tako da bo imela farne pravice

Naročnike, ki še niso poravnali naročnine, opozarjamo, naj to store čimprej. Poravnajo jo lahko ali na upravnici lista ali po poštni položnici, ki je v dobi na vsakem poštnem uradu.

Uprava

nekako do polovice ulice don Bosco ter nad novimi hišami ob levem soškem bregu od mosta proti Livadi. Župnija, sv. Pija X., ki je vrinjena med dosedanjo podgorsko in pevmsko, bo imela okrog tisoč župljanov.

V nedeljo popoldne je goriški nadškof blagoslovil v še ne prav dodelanem župnijskem poslopju pri mostu dvorano, ki bo služila kot začasna kapela. Pri obredu je bil navzoč tudi goriški župan. Novo župno cerkev, ki bo stala pri mostu na nekdanjem Fogarijevem zemljišču, bodo začeli graditi pozneje. Vlada je za stavbo že določila nekaj milijonov.

DOBERDOBSKA PLANOTA

Na seji pokrajinske turistične zveze so sprejeli predlog za izboljšanje in ureditev vojaških pokopališč na Vrhu. V zvezi s tem vprašanjem je predsednik zveze govoril tudi o potrebi popravil vseh cest na Doberdobski planoti. Pravzaprav je poprava cest prvi pogoj, da se privabijo turisti in izletniki na to kraško planoto, ki je zlasti jeseni polna mikavnosti. Potrebna bi pa bila tudi pobuda za izboljšanje naših gostišč.

V Doberdobo bodo kma'lu imeli še eno novost. Zupan in ravnatelj goriške državne knjižnice sta se dogovorila, da bo ta podarila občini za poldrugi milijon knjig. Goriška knjižnica bo plačevala tudi prostor in občinskega knjižničarja, ki bo pač moral biti več v svoji stroki.

Iz Goriške

S SOSEDNE STRANI

To pot ni nič kaj veselih novic. Zabežiti moramo, da so zvonili v ponedeljek na zadnji poti dvema osebama, ki sta dosti pomenili v kulturnem življenju primorskih Slovencev.

Po dolgi in hudi bolezni je v 84. letu zatisnila v soboto, 30. januarja, svoje trudne oči upokojena učiteljica Ana Grželj pri Sv. Luciji. Izhajala je iz znane učiteljske družine, saj so bili učitelji njen oče, njen brat in tri sestre. Rojena je bila v Tolmínu. Učila in vzgajala je mladino in kulturno delovala skoro ves čas na Tolminskem, zlasti na Mostu pri Soči. Pokojnica je bila inteligentna, stanovsko na višku, zelo načitana; svetovno razgledana in krščanskega življenja. Več let je delovala tudi kot tajnica tolminskega učiteljskega društva. Zaradi svoje narodnosti je bila v času fašizma predčasno upokojena. Njenega znanja ni bila deležna samo šolska mladina, marveč vsa okolica. Nač. dvajset let je vzorno vodila farno knjižnico. S svojo pridnostjo in spretnostjo je sanirala Kmečko posojilnico pri Sv. Luciji, ki je bila prišla v težavo zaradi likvidacije Zadrugne zveze od strani fašističnega komisarja. Pomagala je s sestavljanjem bilanc tudi drugim zadrugam v okolici. Ko so fašisti razpustili vsa naša društva, je vzdrževala stike z mladino od Bovca do Idrije. Imela je sestanke, kjer je mladini predavala in čitala navdušujoče spise pok. župnika Jožeta Abrama-Trentarja, in drugih kulturnih ustvarjalcev.

Mostarji so se šele na njenem grobu zavedli, kaj so v njej ime'li in z njo zgubili. Vsemogočni ji bodi bogat plačnik!

Prejšnji petek je umrl v Solkanu upokojeni sodni svetnik Albert Komavec. Učaka je 86 let starosti.

Pokojni svetnik je bil že pred prvo vojno značilna osebnost med goriškimi pravniki. Uveljavil se je s svojim temeljitim znanjem, s'eherni znanostjo ga je globoko cenil tudi zaradi njegovega blagega in poštenega značaja. Po končanih študijah je služboval po slovenskih krajih, največ pa v Gorici, kjer si je tudi izbral svojo življenjsko družico iz znane solkanske radbine Klemenčičevih. Kot zavednemu narodnjaku ni bila tudi njemu prihranjena bridkost, da je moral iti iz domačih krajev daleč na sever v Vipiteno blizu Brennerja. Po vojni je bil nekaj časa tudi predsednik goriške sodnije. Po priključitvi se je pa preselil z družino v Solkan, kjer je skromno živel zadnja leta. Prihajal je pa stalno v goriško državno knjižnico, kjer je neprestano študiral in se je ves razveselil sredi priljubljenih knjig. Vzorno je tudi vzgojil svojo družino, dva sinova, od katerih je eden umrl, in dve hčeri. Ena je poročena s profesorjem slovenskih srednjih šol dr. Sirkem.

Pogreb blagega pokojnika, ki je umrl skoro nenadoma, je bil v Solkanu v ponedeljek popoldne. Bog bodi tudi njemu b'ag plačnik. Družini in sorodnikom izražajo vsi prijatelji in znanci globoko sožalje.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Boris Pahor: „Parnik trobi nji“

Roman s tem zanimivim in nekoliko pesniškim naslovom »Parnik trobi nji« nehoti vzbudi v človeku predstavo nečesa nenavadnega, romantičnega, skoraj prazničnega: podoba od sonca razgretga morja, nad katero se dviga lahna poletna soparica in preko katerega rezko zadoni sirena bližajočega se parnika; podoba neke nedoločene vitalnosti v skoro eksotičnem poletnem pristaniščem vzdušju; podoba počitniške brezskrbnosti in vedrine. Vsebi na pa le delno opraviči ta vedri naslov romana. Zajeta je iz težkih dni pred začetkom druge svetovne vojne, ko je ležala na tej obmorski in kraški pokrajini v njenem zaledju težka pest nasilniškega režima.

Boris Pahor je že dolgo nosil v sebi zarodek romana iz tistih hudih predvojnih dni, v katerih je tudi sam doživljal svojo mladost. Da je že dolgo mislil na tak roman, vemo iz raznih njegovih izjav in pripomb. Zdaj ga imamo končno pred seboj in lahko rečemo, da je to nedvomno najlepše, najbolj poetično in estetsko dozorelo Pahorjevo delo, če izvzamemo morda nekatere novele, ki so stilno enotnejše in v katerih je znal ves čas obdržati precejšnjo stopnjo pripovedne napetosti. To se mu je izjemno dobro posrečilo tudi v tem romanu, kajti človek ga lahko prebere v dušku, kar ne bi mogli trditi o vseh prejšnjih Pahorjevih romanih, v katerih je vse premnogo strani, ki spominjajo na esejistično pisanje, in podrobnega opisovanja raznih lastnih, ne vedno važnih doživetij. V tem romanu se je v njem dozdale še najbolj odtrgal od avtobiografije gotovo tudi avtobiografski elementi, vendar pa grafskega pisanja in skušal ustvariti samostojno zgodbo z neodvisnimi, izgrajenimi človeškimi liki. To sta predvsem glavni osebi tega romana, študent Danilo in zasebna nameščanka Ema, ki sta se nekega vetrovnega poletnega večera spoznala na enem tržaških pomolov: ona, brezposelna uradnica, ki stanuje v revni sobici starega mesta in vsak dan prebira oglase, da bi si našla kakšno skromno službo; on, zagorel športnik, jadralca, študent in hkrati upornik za pravice svojega naroda. Njuna usoda in instinktivna simpatija ju zbližila in poveže v ljubezni.

Pahor je ustvaril tu eno svojih najlepših ljubezenskih zgodb, eno najbolj ganljivih in najbolj poetičnih, ker se dogaja v krutem vzdušju tistih dni. Bila bi pa še lepša, če bi se bil omejil na

Koncert „Koroškega okteta“

Prijetna novost v umetniškem delovanju Kulturnega doma je bil ponedeljkov nastop Koroškega okteta. Tržaški Slovenci so mu pripravili najlepši sprejem, ki si ga more kak umetnik želeči: napolnili so dvorano do zadnjega kottička, (vstopnic ni bilo več, ko so še mnogi povpraševali po njih), pozorno prisluhnili ubranemu petju in nagradili izvajalce z navdušenimi aplavzi. Spored je bil pester; zajemal je polifonske skladbe, koroške in slovenske ljudske ter umetne pesmi, tri ruske pesmi, s tremi skladbami pa so podali značaj srbske, dalmatinske in makedonske ljudske pesmi.

Ze pri prvih zvokih je bilo jasno čutiti izredno harmonično ubranost in čistost glasov. Dobra akustika dvorane je prinesla do poslušalcev zvonke glasove tenorjev in baritonov ter globoka in zveneča glasa dveh basov. Ploskanje je bilo navdušeno in pevci so morali ponavljati ter dodajati pesmi. Vsekakor lep uspeh, kakor so tudi sami priznali z velikim zadovoljstvom, saj jih naše občinstvo pozna le iz radijskih oddaj, ker so doslej posneli eno samo ploščo. Dodali so tudi, da v taki dvorani še niso peli.

Koroški akademski oktet se po gostovanju v Gorici in v našem mestu, ki je bilo žal prekratko, vrača domov, še ta mesec pa odpotuje na gostovanje na Holnadsko, kjer je veliko Slovencev, in v Belgijo. To je že njihovo drugo potovanje: prvič so bili na gostovanju v tujini leta 1963 ter želi povsod veliko uspeha, posebno z živahnimi ljudskimi in umetnimi slovenskimi pesmimi. Povedali so, da so posebno »žabe« povsod izredno vzgale.

Koroški oktet se imenuje tako, ker je pred kakimi desetimi leti nastal na Ravnah na Koroškem. Od tiste prvotne zasedbe pa so v današnjem oktetu le še štirje pevci.

M. Martinuzzi

preprosto pripovedovanje in bi se ne bil spuščal v nekoliko retorične razlage slovenskega nacionalnega problema in v svetovno-nazorska razglabljanja, na primer o vlogi krščanstva v slovenski zgodovini, ki so kljub vsemu leporečju v bistvu zelo plitva in zgrešena in samo dokazujejo, da Pahor ni mogel ostati objektivni, čeprav je verjetno imel ta namen.

Zelo lepi so lirični opisi tržaškega poletja in mesta, a kakor vedno, taki opisi preveč dušije zgodbo. Po več strani se bere kot pesem v prozi, ki opeva lepoto narave in tržaške pokrajine, toda bravec bi hotel več dogajanja, več napetosti in dinamike; hotel bi, da bi Pahor končno postavil v ospredje ljudi in napravil naravo samo za ozadje, ne pa da čutimo v vsakem stavku, da je glavni junak njegovega romana vendarle predvsem mesto s svojim morjem in okolico, to je s svojo slovensko okolico, ki jo Pahor, morda nehoti, precej idealizira, tudi kar zadeva ljudi.

V tej knjigi pa vendar najdemo nekaj zelo značilnih in plastičnih človeških likov, kakor je na primer Emina sestra Fani, ki jo je režim odtujil družini, narodu in morali, Danilova mati, žena kot izklesana iz nabrežinskega kamna; in še razni drugi.

Kot že rečeno, je težko dati ta Pahorjev roman iz rok, dokler ga človek ne prebere do zadnje strani in po našem mnenju predstavlja ta knjiga v umetniškem pogledu nov dokaz avtorjevega dozorevanja in napredka v pripovedni tehniki. Hkrati pa nam je žal, da je ostal roman idejno preveč deklarativno plitev in preprost.

E. Z.

En stalinist manj

Sovjetska revija »Literarnaja Rossija« je prinesla v svoji zadnji številki poročilo o zelo burni seji leningrajskih pisateljev, na kateri so odstavili dosedanjega tajnika svojega društva, zagrizenega komunističnega konservativca Aleksandra Prokofjeva in si izvolili namesto njega za tajnika pesnika Mihajla Dudina, katerega pesmi rada bere zlasti mladina.

Ob koncu razburljive debate med konservativci in liberalnimi pisatelji, v kateri so zmagali zadnji, je leningrajsko pisateljsko društvo sprejelo resolucijo, ki zahteva od novega društvenega tajnika, naj reorganizira delovne metode tajništva in vseh drugih organov pisateljskega društva ter hodi po poti pristne kolegialnosti in kolektivne odgovornosti.

Omenjena revija tudi poroča, da so številni udeleženci sestanka, ki je trajal dva dni, 14. in 15. januarja, napadli dosedanjega tajnika Prokofjeva. Njihove kritike so bile »silovite, večkrat celo pretirane v polemični vnemi, vendar pa na splošno upravičene.«

Tujski promet in morala

Ali vpliva valetok tujskega prometa, ki preplavi spomladi in poleti obale Sredozemskega morja, na prebivalstvo prizadetih dežel razkrojjevalno in demoralizirajoče? Ali so severni dopustniki s svojimi devizami pokvarjenci, ki nudijo domačinom slab zgled? Ta vprašanja niso nova, vedno spet jih postavljajo prevneti nacionalisti in moralisti, pa tudi levičarsko usmerjeni nasprotniki enotne evrope. S tem problemom se je v zadnjem času ukvarjala tudi javnost v Spaniji. Madridska vlada je že pred časom zavzela odločno stališče proti taki propagandi in opozarjala na neupravičeno in nevarno obrekovanje tujih gostov.

Sedaj je pa proti kratkim objavljenemu malo okusnemu uvodniku konservativnega lista »ABC«, iz katerega pe bilo občutiti precejšnjo sovravnost do tujcev, objavil »oprto pismo« znani katoliški publicist in pridigar, redovnik Jezus Maria Vazquez. V njem stvarno in s statističnimi podatki pobija trditve o slabem vplivu tujih turistov.

Pater Vazquez se pri tem opira na velikopotezno preiskave, ki so jih lani poleti in jeseni izvedle skrbno sestavljene skupine španskih duhovnikov v vseh važnejših letoviških krajih ob sredozemski in atlantski španski obali. Temeljito so preiskali, če tuji turisti res negativno vplivajo na javno moralo, kulturo, življenjski nazor in vernost domačinov. Izsledki te ankete, izvedene po najmodernejših načelih, so bili presenetljivi.

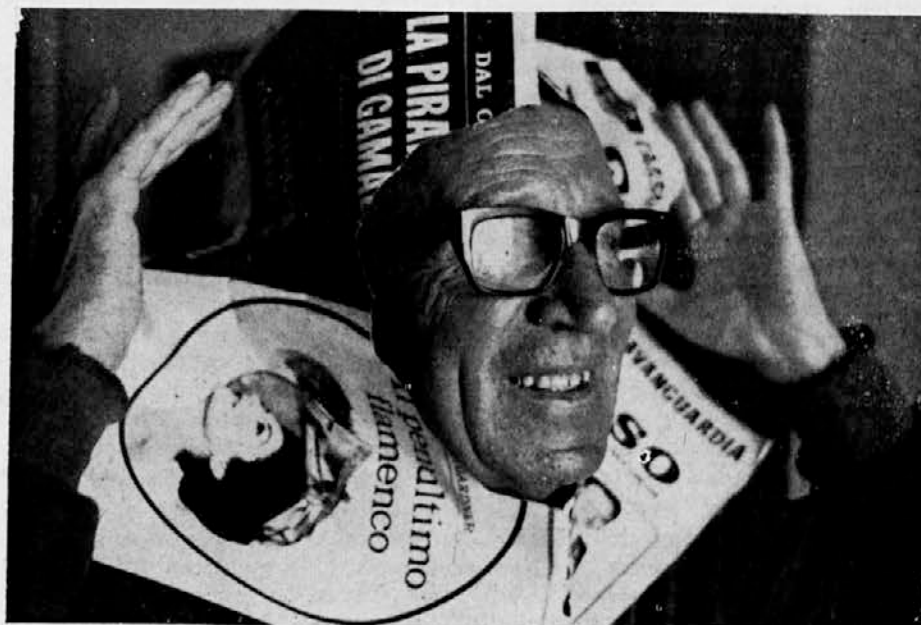
Španski duhovniki so ugotovili, da so lahko tuji letoviščarji s svojim ponašanjem v gostiščih in kopališčih naravnost za vzor domačinom, da v mnogih krajih celo bolj vneto hodijo v cerkev kot domačini, da nikakor ne razmetavajo z denarjem in da dajejo s svojimi medsebojnimi odnosi ter odnosi do domačinov tudi koristen socialen vzgled.

Na podlagi teh izsledkov pater Vazquez, ki igra v Spaniji vidno vlogo v gibanju za obnovo katolicizma, energično zavrača vsak »antiturizem« in svari domačine pred tem, da bi precejnevali lastno moralo in kulturo ter omalovaževali v tem pogledu tujce. Splošna moralno podoba tistih španskih počitniških krajev, v katere še niso prišli tuji letoviščarji, ni v nobenem pogledu ugodnejša kot ob sredozemski obali, kamor jih prihaja največ.

Te objektivne ugotovitve treznega in poštenega raziskovanja veljajo seveda tudi preko španskega okvira. Počitniški gost, ki uživa po celem letu trdega dela nekaj tednov počitka in brezdelja pod toplejšim soncem, le prelahko vzbuja zavist domačega prebivalstva. Pri tem si površni domači opazovalec pogosto ustvari napačno sliko o življenju tujega gosta. Zato je španska Cerkev uvedla širokopotezno akcijo, ki naj upraviči navzočnost tujih turistov.

Šeststoletnica Metlike

Pred dnevi je bila v Metliki konferenca Belokranjskega muzejskega društva. Ravnatelj muzeja Jože Dular je v uvodnih besedah orisal delo dveh minulih let. Izvolili so nov upravni in nadzorni odbor, ravnatelj pa je ostal Jože Dular. Na sestanku, ki je bil — kot poročajo — slabo obiskan, so govorili še o nacrtih za leto 1965 in o prireditvah v zvezi s 600-letnico mesta Metlike.

Slikar prof. Avgust Černigoj bo razstavljal od 10. febr. do 6. marca v galeriji »Benon« v Zürichu

GOSPODARSTVO

Več kot polovica človeštva strada

Na celem svetu živi danes nad 3 milijarde ljudi, od katerih jih je nad polovico malokdaj sitih in trpijo veliko pomanjkanje živeža. Od ostalih pa jih je še nekaj stotin milijonov, ki bi porabili znatno več hrane, če bi je imeli. — Je pa na svetu tudi nekaj predelov, kjer so ljudje v splošnem presiti, oziroma imajo vsega več kot dovolj.

Kje ni pomanjkanja?

Z dovolj in preveč hrane razpolagajo Anglosaksonci, katerim pripadajo Anglija, Združene države, Kanada, Avstralija in Nova Zelandia ter še razna druga ozemlja in otoki. Dobro založeni so Germani, h katerim pripada Nemčija, Avstrija, večji del Švice, nad polovico Belgije, Holandska, Danska, Norveška in Švedska ter v Afriki Južnoafriška Unija. Od romanskih narodov imajo dovolj hrane Francija, valonska Belgija, francoski in italijanski del Švice, Italija od severa do približne črte na sredi med Rimom in Neapljem, gotovi deli Španije, predvsem Katalonija, Portugalska ter manjši deli latinske Amerike, predvsem Uruguaja in Paraguaja, deli Brazilije, Argentine in Čila ter nekaterih srednjeameriških držav. V Evropi je dobro založena s hrano tudi Finska.

Kje hrane ni preveč, a tudi ne ravno premalo

V to skupino spada predvsem ves slovanski svet z državami Jugoslavija, Bolgarija, Češka, Poljska in Rusija s Sibirijo. Nadalje spadajo v to skupino v Evropi še Romunija in deli Španije, v Aziji Turčija, Japonska, Malaysia in Kuvait ter Ceylon, v Afriki Tunizija in Abesinija. — Mnogi gospodarstveniki pa trdijo, da spadajo med premalo hranjene države vse, ki so v komunistični oblasti, ker potrebujejo vse — čeprav so pretežno agrarne — inozemski živež, predvsem krušno žito. Pravijo, da komur manjka krušno žito, mu manjkajo tudi moka za testenine, zrnje za rejo perutnine in krma za pitanje prašičev in živine sploh. Zato v takih državah ne more biti ne dovolj mesa ne dovolj masti ter mora vladati pomanjkanje.

Kje je pomanjkanje?

Lahko bi rekli, da na vseh ostalih predelih sveta vlada pomanjkanje. So pa razne stopnje pomanjkanja. Lahko zavlada samo v gotovih letnih časih, ko so pridelki porabljeni in novih še ni. Lahko pa je tudi stalno in povzročeno, ko državna oblast razdeljuje premajhne obroke in noče ali ne more v inozemstvu dokupiti hrane za zvišanje oziroma dopolnitev obrokov. — Največje stradanje vlada danes v gotovih delih Indije in Pakistana, kjer ljudje celo umirajo za lakoto, potem pa med Indijanci v Braziliji, ki sploh niso dovzetni za nič pametnega in višjega, ker morajo stalno misliti samo na to, kje bi dobili kaj za podzob. Po številu je največ lačnih v Aziji, kjer gladije nad eno milijardo ljudi; večji del Kitajcev, katerih je nad 700 milijonov, večji del Indijcev, katerih je 400 milijonov. Tem moramo prišteti še stotine milijonov Pakistancev, Indonezijcev, Filipincev in dru-

gih. — Gladije tudi skoraj cela Afrika z malo izjemami. V mnogih afriških državah se pomanjkanje, namesto da bi ga odpravljali, še veča zaradi rovarjenja komunizma, posebno kitajskega, ki upa dobiti v misli in v kaos najboljši plodna tla za izvedbo svojih načrtov. — Veliko pomanjkanje vlada tudi v latinski Ameriki, kjer vidimo poleg velikega blagostanja redkih neizrečno mizerijo mnogih.

Kje so vzroki pomanjkanja?

Vzrokov je več, glavni pa so: pomanjkanje izobrazbe, zaradi česar je marsikje kmetijstvo na zelo nizki stopnji. Z umnim kmetijstvom bi se dalo na svetu kmetijske pridelke potrojiti že z današnjimi sredstvi. Marsikje nosijo krivdo za premajhne pridelke latifundisti, lastniki prostranih površin: Tu ni potrebna agrarna reforma, marveč reforma lastnikovih možganov in srca. — Zelo mnogo mizerije povzroča lenoba, in lenih ljudi je na svetu na stotine milijonov, posebno v toplejših pasovih. — Revščino in lakoto povzroča tudi preobljudenost, zlasti v nekaterih predelih Azije, posebej še Indije. — Nevihte in vremenske razmere, rastlinske in živinske bolezni zelo krčijo količino in kakovost kmetijskih pridelkov. — Mnogo mizerije pa povzroča tudi načrtno zanemarjanje kmetijstva, kot se to dogaja v vseh od komunistov vodenih državah, kjer začnejo skrbeti za kmetijstvo šele, ko jim sila voda že v grlo.

Za odpravo revščine in lakote na svetu je potrebno uresničiti ideje papeževskega proglašaja: mir, sodelovanje in ljubezen med narodi.

LEŠNIKI

Marsikdo v naših krajih goji kakešn grm ali kakšno lešnikovo drevesce, a takih ni, ki bi naslonili svoje gospodarstvo predvsem na lešnike in živeli od njih. In vendar bi tudi to bilo mogoče, kot je mogoče v nekaterih predelih Italije in drugod. Po pridelku in izvozu lešnikov zavzema prvo mesto Turčija s srednjim letnim pridelkom 900.000 stotov. Italija je takoj za njo na drugem mestu in v zadnjih letih se pridelki vrta okoli 550.000 stotov lešnikov v lupinah. — Del pridevka služi za neposredno potrošnjo, drugi del porabi industrija slaščic, zlasti čokolade, mnogo lešnikov pa najde pot v inozemstvo. Glavni italijanski odjemalci so Nemčija, ZDA, Kanada, Švedska in Anglija.

Kdor hoče imeti od zasajenih lešnikov kakšen dobiček, jih mora gojiti, jih mora smatrati za sadno drevje ali sadno grmičevje. Drevesce zraste večkrat v znatne oblike; grm pa sestavljajo 2 do 4 rastline tudi z več stebli. Razdalja med drevesci ali grmi mora biti 4 do 5 m. Za zadovoljivo rast in pridelok zahtevajo lešniki globoko zrahljano zemljo, ki mora biti tudi primerno pognojena: vsako četrto leto organsko gnojenje ali hlevski gnoj, drugače pa vsako leto umetni gnoj, tudi v obliki mešanega, ki mora biti posebno bogat na kaliju. — Za drevesnat nasad lešnikov vsadimo v vsako jamo po eno drevesce, kate-

remu začnemo gojiti krono že prvo leto, navadno na pol do enega metra visokem debelcu, iz katerega rastejo 3 stranske vejice, ki se razvijajo v vodilne in služijo za podlago kroni. — Za grmičasto obliko nasada vsadimo v vsako jamo po 3 sadike.

Od sort so najbolj priporočljive tiste z okroglim sadom, kot so v Italiji »Tonda gentile delle Langhe«, »Tonda romana«, »Mortarella« ali »Tonda di Avellino«. Za družinsko potrošnjo so priporočljive podolgovate sorte, kot je lešnik »sv. Ivana«. — Na vsakih 1000 m² lešnjaka lahko prideamo 150 do 300 kg lešnikov, letni kosmati dohodek pa znaša okoli 50.000 lir. — Hranilna vrednost lešnikov je visoka, saj vsebujejo do 65% toščice, 15% beljakovin in 10% ogljikovih vodikov.

Lešniki uspevajo najbolje do višine 500 m nad morjem.

PREBITEK PŠENICE V FRANCIJI

Francosko kmetijstvo pridelava letno mnogo več všenice, kot jo zahteva domača potreba. Lansko leto je znašal prebitek nad 50 milijonov stotov, letos in v bodoče pa bo ta prebitek najbrž še znatno zrastel. V prejšnjih letih so namreč francoski kmetje posejali s pšenico nekaj nad 3,25 milij. ha, sedaj rastoča ozimna pšenica pa pokriva nad 4 milij. hi. Torej so posejali kar 800.000 ha več kot druga leta.

To so francoski kmetje storili zato, ker so trdno upali, da bo pri pogajanjih v okviru EGS (evropska gospodarska skupnost) oziroma SET (skupno evropsko tržišče) zmagal francosko stališče, kar se je tudi zgodilo. Določena je bila enotna cena, ki je nižja kot dosedanja nemška in italijanska, a znatno višja kot dosedanja francoska, kar je francoskemu kmetu samo v korist. Zaradi boljše cene bo francoski žitni prebitek najbrž znatno zrastel. — S tem pa zraste tudi ugled francoske politike.

NEZADOVOLJNI ČEBELARJI

Italijanski čebelarji zelo tožijo zaradi prenizkih cen domačega meda in velike konkurence uvoženega. Mnogi čebelarji bi radi oddali vso zalogo svojega meda po 250 lir kg, a ga ne morejo, ker so ponudbe iz Jugoslavije po 190 do 200 lir za kg in še po nižjih cenah iz Argentine, ki ponuja tono za 250 do arjev ali kg po približno 150 do 160 lir.

V trgovini pa so različne cene za posamezne kvalitete: Po hojnem medu je precej povpraševanja, enako po akacijevem, dočim ponujajo 175 do 190 lir za mešanca in travniškega. Mnogi čebelarji se morajo rešiti svojega medu, ker ga ne znajo ali ne morejo shraniti in je nevarnost, da začne vreti.

MANJ SIRA PARMEZANA

Ozemlje parmezanskega sira za ribanje (grana parmigiano-reggiano), obsega provinco Reggio Emilia, Modena in Parma v celoti, v provinci Bologna mlekarne levo od reke Reno in v provinci Mantova mlekarne na desnem bregu Pada. Na tem ozemlju izdeluje parmezan kakih 2.000 sirarn, ki so lansko leto (1964) predelale 8 milijonov 360 tisoč stotov mleka, iz katerega so dobile 578.000 stotov sira in 142.500 stotov masla. Ta proizvodnja je za 4% manjša kot leta 1963.

Enako delan je padovanski sir za ribanje, ki si zaradi iste dobrote, a nekaj nižje cene, počasi osvaja trg.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Od 28. januarja 1923. obstoji nova dežela z glavnim mestom Vidmom, kjer je sedež vseh vrhovnih oblasti. Dežela je razdeljena v šest podprefektur: v Tolmin, Gorico, Gradško, Čedad, Tolmezzo in Pordenone.

Potemtakem zgubi podprefekta Idrija, ki pripade Tolminu.

Z istim odlokom se je ustanovila pokrajina Trst, ki ima Trst za glavno mesto. Semkaj spada Komen brez občin Mavhinje, Sliv-

144.

Dr. E. BESEDNJAK

no, Šempolaj in Nabrežina. V tržaško pokrajino moramo šteti tudi Sežano in Postojno.

V Trstu je imel fašistovski poslanec Giunta govor, v katerem je poslavljaj ustanovitev nove tržaške pokrajine. »Trst je doživel najvišjo čast, da se je vključila v njegovo ozemlje rimska Postojna, ki predstavlja vzhodna vrata Italije in nad njimi bo Trst čuval z materinsko ljubeznijo.«

Giunta, ki je leta 1920 zažgal Narodni dom, je sedaj drugega mišljenja. Italijanska država, je rekel, »se ne more krepiti, ne more rasti, ne more pocvitati, če ne vlada red, zakon in disciplina. Trgati brado poslancu Modiglianiju, vsiljevati ricinovo olje, uprizarjati kazenske pohode, delati silo na lastno pest, hoditi po kavarnah in trgovinah in groziti ljudem, to so stvari, ki morajo

nehati. Obsojati smo jih morali že pred revolucijo, toda danes pomenijo **zločin proti državi!**«

Ob koncu je spregovoril še o bratih v Dalmaciji in na Reki. Svetomargeritski dogovor je bilo treba podpisati, da bi tuje države ne vzele Italije za vezolomno, ki ne spoštuje pogodb. »Vzrok današnjega zla je v tem, da so Italijani sklenili z Jugoslovani rimski dogovor, ki je prinesel na Campidoglio srbeske **»prešičje pastirje.«** Sicer pa upa Giunta, da se razmere s časom spremenijo in bo Italija gotovo še »zasedla vso Dalmacijo in anektirala Reko.«

H koncu je Italija ustanovila pokrajino Istro z glavnim mestom Pulo.

NOV UDAREC PROTI SLOVENSKEMU LJUDSTVU

Vlada je razpustila upravni svet goriške bolniške blagajne ter imenovala za komisarja Danteja Conforto. Odlok, ki je podpisan od kralja in ministrskega predsednika Mussolinija trdi, da je bilo gospodarstvo na bolniški blagajni v velikem neredu in da je upravni svet vodil posle zelo lahkomišelnost.

Proti razpustu dvigajo zastopniki delavstva odločen protest. »Pred proletariatom in javnim mnenjem dežele ugotavljamo, da je to nezaslišano nasilje ter zanikamo, da bi bilo gospodarstvo bolniške blagajne v nere-

du. Najboljši dokaz za pametno gospodarstvo zavoda je to, da je bilo postavljenih v letu 1921. v rezervni sklad 3 milijone 243 tisoč 406 lir, kar priča, kako krivičen in nasilen je bil razpust vodstva blagajne.«

Komisar blagajne Dante Conforto je izdal ukaz, da se v uradih ne sme več govoriti slovensko. Vsako dopisovanje v slovenščini je prepovedano. Celo glava na pismih ne sme več biti slovenska.

To je škandal, ki vpije do neba. Zavod, ki ima včlanjenih 7000 Slovencev in 4000 Italijanov, je zaprt slovenski večini. Prav povsod mora Slovenec čutiti, da je hlapec. S pomočjo slovenskega denarja nas tolčejo.

POZDRAV VIDEMSKEGA PREFEKTA

V petek, 9. februarja 1923, so prišli Goričani končno pod oblast Vidma. Od tega dneva naprej smo prišli Goričani izpod oblasti tržaškega prefekta Crispo-Moncade in ga zamenjali z videmskim Francom Carandinijem.

Novi prefekt je uporabil lepo priložnost, da nas je iskreno pozdravil: »Danes plapolá trobojnica,« pravi Carandini, »nad vsemi sinovi velikega očeta Ogleja.«

»Dvignimo oči k belemu savojskemu križu, ki daje moč in lepoto naši zastavi, na katero moramo priseči. Zberimo se okoli našega kralja in našega prvega ministra, da položimo temelje novi sijajni bodočnosti. Sedaj začne novo življenje bratje! Naprej s svetim imenom Italije v globinah srca in na vrhu naših misli!«

(Dalje)

Takoj potem, ko ga je tako kruto užalila vojaška noga, je stekel k njej in ji povedal svojo bolečo dogodivščino.

»Ah, moj dragi Harry,« je rekla gospa, ki ga je imela navado klicati po imenu dečka, »nikoli, niti po pomoti, ne moreš ustreči generalu. Isto je tudi z menoj, boš dejal. Toda s to razliko, da znamo mi ženske z enim samim dejanjem hitre poslušnosti doseči, da se nam odpusti dolgo leto neposlušnosti. Zelo mi je žal, Harry, da bi te izgubila; ker pa ne moreš ostati v tej hiši, kjer so te tako užalili, ti želim vse najboljše in te pozdravljam ter obljubljam, da bom že poskrbela, da se bo general kesal za svoje nasilno ravnanje.«

Harry-a je tedaj zapustila njegova neprisiljenost, solze so mu zalile oči in ozrl se je v Lady Vandeleur z izrazom nežnega očitjanja ter dejal:

»Gospa moja, kaj pa je taka žalitev? V enem tednu je pozabljena. Toda to, da mora človek zapustiti prijatelje, da mora pretrgati gotove vezi vdanosti...«

Ni mogel nadaljevati, kajti ganjenost mu je stiskala grlo in zajokal je.

Lady Vandeleur ga je gledala nekoliko pretehtavajoče.

»Zdi se, da ta bedaček verjame, da je zaljubljen vame,« je pomislila. »In zakaj končno ne bi mogel biti v moji službi namesto v generalovi? Saj je dober, se zna lepo vesti in se razume na toalete. In tako bo vsaj daleč od nevarnosti, ker je zares preveč ljubeč, da bi se ne zapletel v kakšno ljubimkanje...«

Se tisto noč je govorila o tem z generalom, ki se je že kesal svoje surovosti, in tako je Harry Hartley gladko prešel pod žensko jurisdikcijo v hiši. Pod njo je imel kratek čas res nebeško življenje. Hodil je izbrano oblečen, nosil v gumbnici redke cvečice in znal z elegantno in vedro ljubkostjo zabavati gospejine goste. Bil je ponosen na to, da služi tako »epi dami, in njena naročila so mu pomenila dokaze njene naklonjenosti. Užival je v tem, da je lahko to pokazal pred drugimi moškimi, ki pa so se mu posmehovali in ga dražili, češ da je postal hišna in modistkin vajenec.

Za moralno plat zadeve pa se Harry ni brigal. Določena nemoralnost se mu je zdela nekaj moškega, in to, da je lahko preživljal dneve v družbi lepe gospe, se ukvarjal s pričeskami in ženskimi oblekami, se mu je dozdevalo kot življenje na prijaznem otoku sredi viharjev življenja.

Ko je nekega jutra čakal v njenem sprejemnem salonu in si igral na cimbale, je slišal, kako lady Vandeleur v drugem

2

R. L. STEVENSON

MAHARADŽOV DIAMANT

Zgodba o škatli za trakove

kotu sobe precej razburjeno razpravlja s svojim bratom Charliejem Pendragonom. To je bil že nekoliko v letih, znan kot zapravljevec in je močno šepal na eno nogo. Onadva se nista zmenila za njegov prihod, on pa si ni mogel kaj, da bi ne bil nekoliko vleklen na ušesa.

»Danes ali nikoli« je vzkliknila gospa. »Rečem ti enkrat za vselej, da je treba opraviti to zadevo še danes.«

»Še danes — če bo le mogoče,« je odvrnil brat in zavzdihnil. »Toda rečem ti, da je to napačen korak, Klara, in celo poguben, da se ga bova kesala vse življenje.«

Lady Vandeleur je postrani pogledala svojega brata.

»Pozabljaš, da mora človek nekoč tudi umreti,« je rekla.

»Ah, častna beseda, ti si najnesramnejša malopridnica v vsej Angliji,« je odvrnil Pendragon.

»Vi moški ste tako trdoglavi, da niti ne morete razumeti najmanjših odtenkov naših misli,« je rekla ona. »Ti sam si grabežljiv, nasilen, nesramen in netenkočuten; vendar te vznemirja in žali že najmanjša misel kake ženske na bodočnost! Ah, izgubljam potrpljenje s temi oslarijami! Kakšnega bankirja bi preziral zaradi šibkosti, ki jo želiš najti v nas ženskah.«

»Morda imaš prav,« je odgovoril brat. »Vedno si bila spretnejša in pametnejša od mene. Saj veš, kakšno je moje geslo: Družina pred vsem.«

»Ja, Charlie,« je odvrnila ona in vzela bratovo dlan med svoji. »Tvoje geslo poznam še bolje od tebe. Klara pa nad družino.« Ali ni to drugi del tvojega gesla? Zares ti si najboljši brat na svetu, Charlie, in jaz te imam iz srca rada.«

Mr. Pendragon se je vzdignil nekoliko v zadregi zaradi te njene izjave. Potem ga je odslovila s tem, da mu je poslala poljub na koncu prstov. Odšel je iz salona in izginil navzdol po stopnicah.

Ko sta ostala sama, se je lady Vandeleur obrnila k svojemu tajniku.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

„Brescia“ na vrhu in „Triestina“ na dnu

Nogometne enajstorice italijanske »B« lige so v nedeljo zaključile tekme prvega dela državnega prvenstva.

Lestvica je naslednja: 1. BRESCIA 26, 2. LECCO 25, 3. MODENA, NAPOLI in PALERMO 22, 6. REGGIANA, SPAL, VERONA in PRO PATRIA 21, 10. VENEZIA in CATANZARO 20, 12. BARI, POTENZA in PADOVA 19, 15. ALESSANDRIA 18, 16. LIVORNO 15, 17. MONZA in TRANI 14, 19. TRIESTINA 12 in 20. PARMA 9.

Če si ogledamo lestvico, ki smo jo objavili 10. decembra, ugotovimo, da je Brescia obdržala vodilno mesto (tedaj je imela 17 točk), Lecco in Catanzaro pa sta bila druga s točko zaostanka. Sledile so naslednje ekipe: Modena, Napoli in Palermo. Lecco je tudi zdaj drugi; Modena, Napoli in Palermo pa pridejo takoj za njim. Odpoval je Catanzaro, ki je zdaj na enajstem mestu.

Boj za vstop v prvo ligo se bije torej med vrsto dobrih ekip. Brescia in Lecco predstavljata poglavja zase, saj se bosta po vsej verjetnosti uvrstila na prvi mesti. Zdaj imata le tri točke prednosti, a strokovnjaki menijo, da bosta vseeno obdržala vodilno vlogo. V razmahu štirih točk najdemo kar dvanajst ekip, med katerimi so najboljše Modena, Napoli in Palermo. Tudi ostale ekipe niso šibke.

Za temi ekipami pride pet najslabših ekip: Livorno, Monza, Trani, Triestina in Parma, ki je zadnja.

Triestina bo zelo težko ostala v drugi ligi, ker je bila do sedaj 14-krat poražena, dosegla je le štiri zmage ter štiri neodločene izide. Zabila je le devet golov, najmanj izmed vseh! Prejela pa jih je 23. Kot gost je v osmih tekmah osvojila samo eno točko (bila je torej osemkrat poražena), na domačem igrišču pa je podarila nič manj kot devet točk od dvajsetih, ki jih je imela na razpolago. Le Parma ima slabše razmerje (3-3-13). Livorno, Monza in Trani dosežejo vsaj od časa do časa kak neodločen izid in doma ne izgubljajo po nepotrebnem dragocenih točk.

Najboljši napad ima Lecco, ki je do sedaj zabil 26 golov, najslabši, kot smo že prej rekli, Triestina, ki je dosegla le 9 golov. Najboljšo obrambo

ima do sedaj tudi Lecco, ki je prejel samo sedem golov, najslabšo obrambo pa Parma s 30 goli!

Brescia je kot gost trikrat zmagala ter petkrat zaigrala neodločeno (izgubila je le dve tekmi od desetih igranih!) ter s tem osvojila nič manj kot 11 točk. Lecco pa je kot gost nabral le 7 točk (ena zmagala, pet neodločenih izidov ter štirije porazi). Lecco je zelo učinkovit na domačem igrišču: devet tekem in devet zmag! Brescia pa je podarila tri točke.

Najboljši strelci prvenstva so: De Paoli (Brescia) z 11 goli ter Conti (Modena) z 10 goli.

V »C« ligi je tudi zelo zanimivo in ekipe so pričele drugi del tekmovanja. V prvi skupini vodi Novara, a takoj za njo so: Biellese, Carpi in Solbiatese. Udinese in CRDA sta v sredini lestvice.

V drugi skupini vodi Arezzo, zares močna ekipa, čeprav ogrožata njeno prvo mesto Pisa in Ternana. Arezzo je v 19 tekmah bil samo enkrat poražen!

V tretji skupini se odvija boj med Cosenzo, Reggino, L'Aquila in Del Duco.

V »D« ligi, ki je razdeljena v šest skupin, najdemo naslednje vodeče ekipe: Rapallo (s tremi točkami prednosti), Trevigliese (dve točki prednosti), Jesi (ena točka prednosti), Massese in Pontedera, Brindisi (ena točka prednosti) ter Savoia (ena točka prednosti).

MLADINA NA OPČINAH IN SPORT

Prejeli smo dopis:

Pri nas na Opčinah imamo veliko slovenske mladine, od 6-14 leta in starejše, ki bi rada hodila k telovadbi ali pa se vpisala v kak športni klub. Kako bi prišli do športnega kluba in kaj bi se sploh dalo storiti? Skoda je, da se pušča naša mladina tako vnevar.

Starši

Zanimanje naše mladine za šport ni značilno samo za Opčine. Tudi po drugih krajih se želi mladi rod meriti v telesnih spretnostih. Velike težave pa so z vaditelji in prostori. Trenutno razpolaga — v vsaj zasilni meri — z obojima le

Športno združenje Bor v Trstu, ki razvija svojo aktivnost pri Sv. Ivanu, kamor zahaja mladina iz vsega mesta in tudi okolice.

Ker sodi slovenska mladina v slovensko društvo, bi bilo prav, da bi se tisti, ki se žele športno udeleževati, pozanimali pri Boru o možnostih za svoje nagnjenje. V kolikor pa bi bila na Opčinah večja skupina mladine, ki bi se ukvarjala s športom, potem bi ne bilo napak, če bi Bor ustanovil tam svojo podružnico. To je sicer zvezano s stroški, toda morda bi se dala s skupnimi močmi tudi to zapreka preskočiti, zlasti ker Opčine niso povsem brez prostorov, kjer bi lahko vadili.

Iz Gorice

RAZSTAVA UR

Ta teden je odprta v pasaži na Korzu izredno zanimiva razstava starinskih ur. Pobudo zanjo je dala turistična ustanova Pro loco, največ zaslug za ureditev pa ima stari urarski mojster Russian.

Razstavljeni predmeti, ki vzbujajo splošno pozornost, segajo v dobo od 1750 do 1850, ko je prevladoval empirski in novoklasicistični slog. Ure so po večini last nekdanjih goriških plemiških družin in predstavljajo skupno vrednost nad 20 milijonov lir. Razstavo so posneli tudi na televiziji.

V isti galeriji bo v ponedeljek odprta razstava slikarja in rezbarja Vladimira Makuca iz Solkana. Odprta bo ves prihodnji teden.

»STUDI GORIZIANI«

Izšel je XXXVI. zvezek revije Studi Goriziani, katero izdaja Državna knjižnica v Gorici. V tej številki leži teža bolj na lingvističnih in juridičnih razpravah. Med te spada precej obširen članek odv. Blessija o upravnih spremembah goriške pokrajine v prvi polovici 19. stoletja. Na koncu je pregleden članek ravnatelja Manzinija o delovanju potujočih knjižnic in o publikacijah v letu 1963-64, ki se tičejo goriške pokrajine.

Moda za vas

Lahko grem v Trstu v gledališče (ne h gala premieri) v navadni čedni obleki ali v svežih bluzi s krilom, ali pa je res potrebna posebno imenitna obleka? Doslej sem hodila (v avditorij) kar tako in nihče mi ni nič dejal; tudi večina drugih žensk je bila oblečena navadno. Zdaj so pa začeli govoriti, da moram imeti posebno obleko za gledališče itd. in tudi doma me kritizirajo, ker rečem, da bom šla kar tako. Toda zaradi takih ugovorov še nisem bila v novem slovenskem gledališču. Naj še pripomnim, da nisem iz bogate družine in da ne razumem, zaka' bi moralo biti gledališče samo za bogate, medtem ko lahko gremo v kino bolj preprosto oblečeni. Vsa zadeva se mi zdi zato skoro malo smešna. Vendar bi rada slišala vaš nasvet.

Ne premlado dekle

V eni prejšnjih številkih smo govorile o večernih plaščih za v gledališče ali opero. V zvezi z vprašanjem naše bralke pa se bomo danes malo pomudile pri vprašanju, kaj naj oblečemo, ko gremo na gledališko predstavo. Ne glede na to, da imamo nov, skoraj luksuzen kulturni dom, in se nam zdi, da moramo tudi me biti s'ovnesno opravljene, je gledališče kot tako nekako svetišče, kamor gremo s posebnim, prazničnim duševnim rakpoloženjem. In to praznično raspoloženje po kažemo tudi s tem, da se oblečemo bolj svečano. Tudi ne gre za vprašanje, ali je kdo bogat ali ne, saj se lahko tudi z majhnimi pripomočki in stroški okusno oblečemo. Naše počutje bo veliko ugodnejše in gledališču bomo dale ton, ki mu pripada.

Pustimo imenitne obleke, ki si jih res le nekatere lahko privoščijo. Zatecimo se k najpametnejši rešitvi, k preprosti in prav nič dragi temni ali prav črni obleki, ki vedno prav pride. Niti dva metra blaga ne potrebujemo za ozko tuniko brez rokavov, ki jo lahko potem po želji okrasimo z ogrlico, brožko ali rožo. Druga varianta je

ŽENA IN DOM

krilo in bluza. Tudi krilo naj bo temno: sivo ali črno, ker tako najlaže kombiniramo barve. S takim krilom lahko nosimo bluze v vseh pastelnih barvah: sinji, rožnati, svetlo-rumeni, svetlo-zeleni in seveda beli. Tudi ta kombinacija ni draga in tudi ni ekskluzivna za gledališče, ker jo lahko uporabimo za mnoge druge priložnosti.

M. M.

Razgovor med nami

Stara sem 32 let. Sem nekoliko preobilna in bi rada shujšala za kakih 15 kg pa ne vem, kaj naj storim: naj začnem stradati, naj jemljem kemična sredstva za shujševanje, kot mi svetujejo nekatere, ali pa se da shujšati tudi s telovadbo, ob normalni hrani?

Žena

Nikar shujševalnih sredstev, če jih ne jemljete na nasvet in pod kontrolno zdravniška. Poskusite se raje odreči močnatim jedem, enkrat na teden jejte le sadje, če imate možnosti, pa pojdite dvakrat na teden k maserki. Telovadba je učinkovita le, če jo prakticiramo vztrajno vsak dan.

Imam fanta, ki je čisto drugačen, kakor pa sem si predstavljala »ideal«. Nič nima na sebi od mojega tipa, ki je črnolas, temnopolt in suh. Je plavalas in debelusen, kar zavaljen, čeprav ima šele 22 let. Je pa dobrega značaja in me ima rad. Niti na misel mu ne pride, da mi ni všeč. Včasih se mi zdi, da ga imam rada, včasih pa mislim, da mi bo šel na živce okrogel in težak, kakor je. Vsak

stol kar zaškriplje pod njim, čeprav za zdaj ni neroden. Sama ne vem, kako da sem se »našla« prav s takim fantom, ki je čisto nasproten od tistega, kar sem želela. A pustila ga tudi ne bi rada. Sem v hudih dvomih, kaj naj storim. Absolutno mu ne bi rada povedala, da bi ga pustila zaradi njegovega »videza«, bil bi preveč prizadet in užaljen.

18-letno dekle

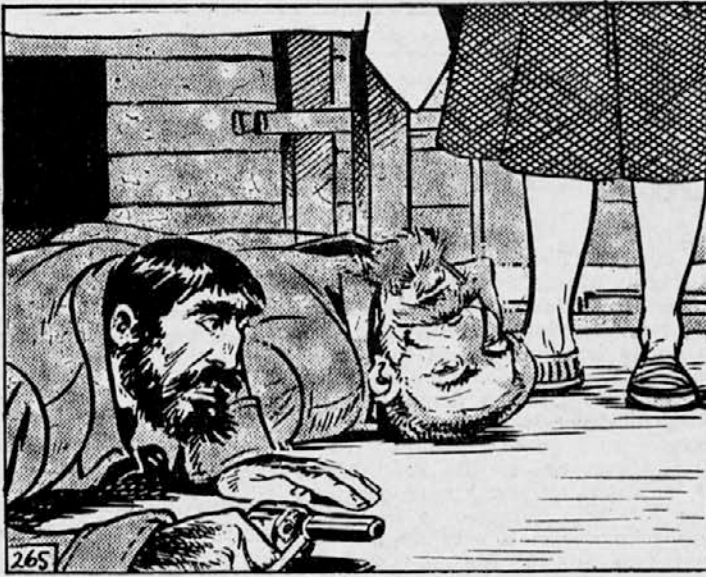
V tvojih letih je naravno, da še vedno sanjaš o svojem »ideal«. Ko si boš na jasnem, da ne boš mogla mimo njegovih telesnih karakteristik in da ti bo šel sčasoma »na živce«, kot praviš, se boš z lahkoto odločila, da ga pustiš, seveda pod kako drugo pretežo. A imej pred očmi, da ne gre za metovati lepih čustev na čast stasitega telesa.

Je bolje, da se ženske parfumiramo, ali ne? Sem še dekle in mi parfumi zelo ugajajo, toda doma jih stalno slišim zaradi tega in tudi nekatere prijateljice se zaradi tega norčujejo iz mene, kakor da je to nekaj neprimerne. Doma moram parfum kar skrivati.

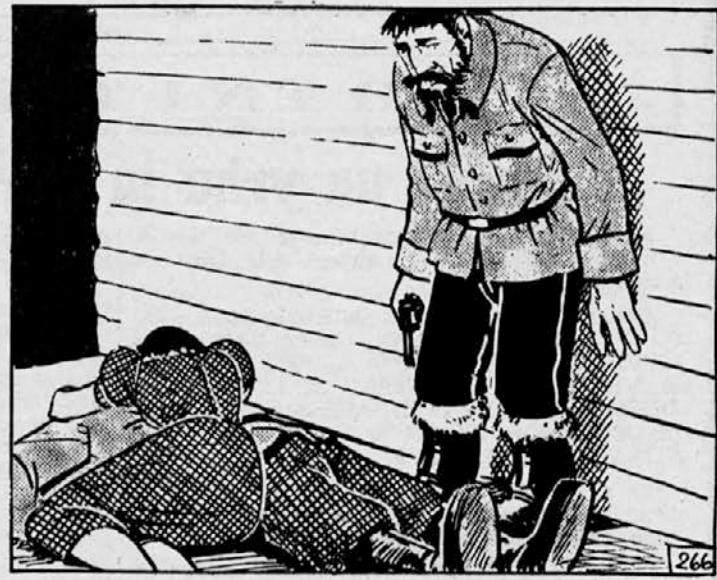
Jasna

Zakaj se ženske ne bi smele odišavati! Nasprotno, a pozor pri izbiri parfuma ali kolonjske vode. Posebno pri parfumi, ki so zelo močni, ne smemo pretiravati v uporabi niti izbrati težkih vonjev. Za dekleta so bolj priporočljive sveže kolonjske vode, s katerimi si otreemo telo po kopeli in si zagotovimo za ves dan prijeten občutek.

MARTINA

265. Na Pierrotovem obrazu je Nepeesa videla, kaj se je zgodilo. Srce ji je zastalo v prsih, ko je opazovala strašno spremembo, ki jo je na očetov obraz zarisala smrt. Pierrot se je počasi dvignil. Ustnice so mu vztrepetale, ko je poskušal spregovoriti, potem pa se je s široko odprtimi očmi zrušil hčenki pred noge.

266. Prevzeta od groze in žalosti se je Nepeesa vrgla na očetovo truplo. Sama ni vedela, kako dolgo je ležala in čakala, da bo oče vendarle odprl oči, da ji bo še povedal dobro besedo. Med tem je McTaggart vstal in se naslonil na zid. Se vedno je držal orožje v rokah. Iz otopenosti ga je zbudila zavest, da je zmagovalec tega strašnega boja.

267. Niti malo se ni ustrašil svojega zločina. V svoji pokvarjenosti se je celo veselil. Vedel je, da za ta umor nihče ne bo izvedel. Zakopal bo Pierrota in odvedel Nepeeso v Lac Bain. Saj je sedaj popolnoma nemočna, nihče več je ne more braniti pred njim. In zato nikoli ne bo povedala, kaj se je dogodilo v Pierrotovi hiši.

268. McTaggart je potisnil samokres v tok in se z negotovimi koraki napolnil proti Nepeesi, ki je pozabila na njegovo navzočnost. Toda že ob prvem McTaggartovem koraku jo je predramil znan glas. V drugem kotu sobe se je Baree poskušal dvigniti in je jezno renčal na trgovca. Nepeesa je počasi dvignila glavo in zagledala McTaggartov obraz.

269. Videla je, da v trgovčevih očeh ni strahu, ni obžalovanja zaradi zločina. V njih je zagledala tako okrutno veselje, da ji je kri zaledenela v žilah. Ko je McTaggart iztegnil roko in jo položil na njeno glavo, se ni mogla premakniti. V grozi je zamižala in čutila, kako ji trgovčevi prsti mršijo lase. Nihče od njiju ni opazil Bareeja.

270. Baree se je dvakrat zrušil, ko je stopal čez sobo. Hotel je z enim skokom planiti na McTaggarta in mu zdrobiti debeli vrat. Toda moči so mu pošle. Telo mu je ohromelo, čeljusti pa so ostale prožne in trde kot železo. Zasadil je zobe v trgovčevo nogo. McTaggart je zavpil od bolečine in izpustil Nepeeso. Mladenka je vstala.